

Försäkringskassan

En utvärdering av KUR-projektet

Rapport baserad på telefonintervjuer med deltagare i fyra olika samverkansgrupper

Innehåll

Inledning	3
Resultat – Attityderna till KUR 2	7
1. Syftet och målsättningen med KUR 2.....	8
2. KURs målgrupp	9
3. Initiativtagare till och ägare av KUR-projektet.....	10
4. Organisationen av KUR-arbetet	13
5. KUR-gruppernas sammansättning	16
6. KUR-gruppernas arbete	18
7. Samverkan rent generellt idag	20
8. Samverkan inom ramen för KUR	21
9. Kunskapssatsningar inom ramen för KUR	24
10. Brukarinflytande	27
Resultat – Skillnaderna mellan KUR 1 och KUR 2.....	28
Resultat – Konsekvenserna av KUR.....	31
Slutsatser	40

Inledning

Bakgrund

Försäkringskassan fick i uppdrag av regeringen att i nära samråd med Arbetsförmedlingen, kommun, landsting och NSPH genomföra satsningar inom området psykisk ohälsa. Denna satsning går under namnet KUR och vänder sig till anställda inom ovan nämnda organisationer.

Projektet erbjuder bidrag för att öka samverkan och kunskapen om rehabilitering av personer med psykisk diagnos och funktionsnedsättning. Aktiviteter kopplade till KUR-projektet sker i 34 områden.

Projektet innebär:

- Utveckling av lokal eller regional samverkan genom att organisationerna tar fram en samverkansplan. Den lokala samverkansgruppen ska stå bakom planen och aktiviteterna som lyfts fram. För att få stöd i framtagandet av planen har det gått att söka bidrag till processtöd, moderator och/eller föreläsare
- Kompetensutveckling som riktar sig till medarbetare för att skapa gemensam kunskapsbas som grundar sig på evidens och beprövad erfarenhet. Bidrag har kunnat sökas för processtöd, moderator och/eller föreläsare

Försäkringskassan har nu utvärderat projektet för att se om, och i så fall hur, KUR har bidragit till ökad lokal/regional samverkan kring målgruppen personer med psykisk ohälsa samt i vilken mån KUR har bidragit till kompetensutveckling och en gemensam kunskapsbas.

Syfte

Syftet med utvärderingen är att kartlägga KUR-projektets effekter på:

- *Samverkan i förhållande till målgruppen personer med psykisk ohälsa*
- *Gemensam kompetensutveckling och gemensamma kunskapsnivåer*
- *Kunskap om och samarbete med brukarrörelsen*
- *Kunskapen om varandras organisationer och verksamhet*

Målgrupp för undersökningen

Målgrupp för undersökningen var samverkansgrupper på 4 olika orter. Totalt medverkade 20 personer vilka representerade:

- Försäkringskassan (samverkansansvarige) – 4 personer
- Arbetsförmedlingen – 4 personer
- Kommunen – 4 personer
- Landstinget (psykiatri) – 4 personer
- Samordningsförbundet – 4 personer

Metod

Undersökningen har genomförts med hjälp av en kvalitativ metod. En kvalitativ undersökning utgår från öppna frågeställningar som gör att individens tankar och synpunkter inte anpassas efter i förväg givna svarsalternativ. Den tar hänsyn till hela resonemang och tillåter följdfrågor. Metoden klargör därmed hur människor resonerar, och varför de tycker och tänker på ett visst sätt. Den kvalitativa metoden strävar även efter att synliggöra olika sätt att resonera och skapar förståelse för behov, attityder och värderingar.

Telefonintervjuer

Undersökningen genomfördes med hjälp av 20 förbokade telefonintervjuer á 1 1/2 timme. Intervjuerna genomfördes med hjälp av en på förhand framtagen diskussionsguide som utarbetats i samråd med projektgruppen inom Försäkringskassan.

Undersökningen genomfördes under veckorna 42-44, 2015.

Om att läsa rapporten

Alla uppgifter, där vi inte anger någonting annat, baseras på respondenternas egna upplevelser och beskrivningar. Deras synpunkter redovisas som de förmedlas, detta oavsett om de överensstämmer med verkliga förhållanden eller inte.

Viktigt att ha med sig i bakhuvudet när man som läsare tar del av rapportens resultat är att det speglas genom 20 intervjuer. Resultatet bör läsas och tolkas med detta som utgångspunkt. Poängteras bör dock att resultaten har uppvisat en stor samstämmighet i många frågor, vilket talar för att resultatet troligtvis inte skulle ändras om en mer omfattande kvalitativ eller kvantitativ undersökning skulle genomföras. Resultatet uppnådde också en viss mättnad, vilket troligtvis innebär att fler intervjuer inte skulle tillföra ny relevant information.

Då studien genomförts med hjälp av en kvalitativ metod används inga siffror i redovisningen av resultatet. I en kvalitativ studie används i stället ord som flertalet, flera, några, ett par o s v för att beskriva var tyngden i resultaten ligger.

Trots att alla deltagare har olika synpunkter så finns det mycket som förenar dem. Inom många områden finns en samstämmighet när deltagarna beskriver sina erfarenheter och upplevelser av att KUR-projektet. Det är dessa likheter som vi framförallt kommer att fokusera på och behandla i den fortsatta presentationen av undersökningens resultat. Det är utifrån dessa likheter vi kan formulera vilka drivkrafter och barriärer det finns för att driva KUR-projektet och vilken genomslagskraft och konsekvenser KUR-projektet hittills har fått.

Viktigt i sammanhanget är att projektet ännu inte har avslutats utan kommer att pågå fram till 2016. Det är därför svårt för deltagarna att fastställa de verkliga effekterna av KUR, då dessa kanske inte har hunnit visa sig ännu.

Projektteam

Ansvarig projektledare hos Augur är Lotta Tunved. I projektgruppen från Augur ingår även Torri Jonsson. Kontaktpersoner och ansvariga hos Försäkringskassan är Cindy Martiin, Monica Sjögerud och Helen Nilsson.

Resultat

Attityderna till KUR 2

1. Syfte och målsättning med KUR 2

Ett mer eller mindre oklart syfte och en oklar målsättning

Flera av deltagarna upplever att syftet och målsättningen med KUR-projektet är lite luddigt. Få kan erinra sig att de sett ett klart formulerat syfte och en tydlig målsättning med projektet. I diskussionerna i KUR-grupperna har också syftet framstått mer eller mindre klart.

På en direkt fråga om syftet med KUR 2 svarar flertalet "gemensamma kunskapssatsningar för ökade kunskaper rörande gruppen personer med psykisk ohälsa". KUR ska, enligt deltagarna, ge en gemensam kunskapsgrund hos de medverkande parterna så att alla har samma kunskaper i förhållande till personer med psykisk ohälsa. Detta är ett syfte som upplevs som lätt att förhålla sig till och agera på.

Ökad samverkan nämns också av flera men upplevs mer vara en konsekvens av de gemensamma kunskapssatsningarna. Samverkan som syfte och målsättning upplevs av flera som svårt att förhålla sig till då de inte riktigt vet hur de ska lägga upp ett arbete och en process som styr mot ökad samverkan. Flera har missat att det i KUR 2 ställs krav på återkoppling genom en skriftlig plan där samtliga fyra parter ska ha kommit överens om hur arbetet med samverkan ska se ut och drivas.

Flera betonar vikten av att inledningsvis formulera och diskutera syftet och målsättningen med KUR så att detta är känt och accepterat av samtliga. Alla bör ha samma utgångsläge när de går in och börjar engagera sig i KUR-arbetet, menar man.

"Nej, jag har inte sett något formellt syfte formulerat. Jag ska inte säga att det inte finns något formellt men det kanske är något vi fastställde 2012. Försäkringskassan kanske har något formellt med tankarna bakom, men inget jag känner till".

Samordningsförbund

"Målsättningen med KUR uppfattar jag som människors mående och psykisk ohälsa, att få unga människor i arbete, fånga upp behovet och fånga upp dom. Vi har börjat fokusera lite mer på de här som inte kommer in i systemet. Vi måste fortsätta jobba med detta och se möjligheter och det som jag ser som ett mål det är hur vi alla kan bidra. Jag ser ju hur vi fortsätta jobba ihop i dom här nätverken som uppstått genom kunskapssatsningarna. Det här får vi ju inte tappa nu".

Landstinget

Augurs reflektioner – syfte och målsättning med KUR

Syftet och målsättningen med KUR bör vara tydligare. Om inte syftet och uppdraget är känt så kan det vara svårt som deltagare att kunna bidra och engagera sig fullt ut.

Det är viktigt att det framgår att det finns två syften med KUR d v s utveckling av lokal eller regional samverkan genom att organisationerna tar fram en samverkansplan och kompetensutveckling genom gemensamma kunskapssatsningar.

En förklaring till varför syftet rörande en gemensam kunskapssatsning är det som fastnat och som flertalet fokuserat på kan vara att detta är ett mer konkret och därmed enklare område att ta sig an. Att ta fram en plan för samverkan kan upplevas som ett omfattande, svårt och krävande arbete vilket medför att detta syfte kommer i skymundan.

2. KURs målgrupp

En målgrupp som berör alla aktörer...

Samtliga känner till att KUR-projektet vänder sig till personer med psykisk ohälsa. Val av målgrupp för projektet ses som positivt då målgruppen finns överallt och berör alla de fyra parter som KUR-projektet inbegriper.

...men kan vara en svår målgrupp att avgränsa

Psykisk ohälsa är ett vitt begrepp och omfattar väldigt mycket och väldigt många, vilket medför att det är en grupp som kan vara svår att avgränsa. Många diskussioner inom KUR-grupperna har gått ut på att försöka hitta en gemensam fråga eller ett gemensamt område att fokusera på. Kur-grupperna har dock inte haft några större svårigheter med att hitta områden som berör samtliga fyra parter.

Stort fokus på målgruppen i samhället i stort

Det finns överlag, i samhället idag, ett stort fokus på målgruppen personer med psykisk ohälsa och deltagarna upplever att det talas om psykisk ohälsa överallt. Detta inte minst inom Försäkringskassan, på Arbetsförmedlingen, hos kommunerna och landstingen. Frågor som diskuteras rör bemötande, vård, insatser, verktyg o s v samt hur man ska samverka kring dessa frågor. Det pratas mycket om den psykiska ohälsan och dess konsekvenser och på flera håll arbetar myndigheter just med att få ner den psykiska ohälsan.

Medför svårigheter att bedöma konsekvenserna av KUR för målgruppen

Att KUR fokuserar just på denna målgrupp gör att det är svårt att se konsekvenserna av KUR för målgruppen i sin helhet. Vad är KUR i det stora hela? Vad har KUR gjort och vad beror på annat?

"Jag tycker just den frågan om psykisk ohälsa är levande överallt, med tanke på hur det ser ut i samhället idag. Det är psykisk ohälsa överallt".

Försäkringskassan

3. Initiativtagare till och ägare av KUR-projektet

Stor okunskap om vem som står bakom KUR-projektet

Flertalet deltagare har inte klart för sig vem som står bakom KUR-projektet. Ingen nämner att KUR är ett regeringsinitiativ utan snarare så ser man Försäkringskassan som den som äger projektet och den som står för projektpengarna.

Försäkringskassan upplevs vara den myndighet som driver projektet

Försäkringskassan beskrivs som drivande, samordnande och sammankallande i KUR-arbetet. Flera beskriver också att Försäkringskassan varit ansvarig för ansökan om KUR-pengar vilket förstärker känslan av att KUR är Försäkringskassans projekt.

Försäkringskassan har också på flera ställen varit den som ansvarat för att få med "rätt personer" i de samverkansgrupper där KUR har diskuterats och planerats.

Men flera betonar dock att själva uppdraget är gemensamt. Alla fyra parter har ett ansvar för att se till att KUR-satsningar genomförs.

"Det är Försäkringskassan som är ansvariga för KUR. De är ansvariga för att se till att samverkan finns med samtliga parter kring kunskapssatsningar. Det var en ansvarig från Försäkringskassan som tog med frågan till oss och som berättade om hur vi skulle kunna lägga upp ett utbildningspaket".

Landstinget

"Det har blivit så i KUR att alla ser sin delaktighet i detta och det är inte bara Försäkringskassan som har ansvaret för att driva. Just det har också varit väldigt uppskattat. Ja, att alla ser att de är en del i KUR".

Försäkringskassan

Samordningsförbundet en mer självklar projektägare

Flera av deltagarna ställer sig frågande till att det är Försäkringskassan som äger KUR-projektet. Många ser Samordningsförbunden som en mer självklar ägare. Samordningsförbunden är en myndighet som har till uppgift att arbeta med samverkansfrågor rent generellt inom en mängd olika områden och de representerar samtliga fyra aktörer som ingår i projektet.

"Man har ju skapat en myndighet som ska ha uppdraget att se till att samverkan stärks i områdena där man verkar och då tycker jag att man ska ge medel till dem istället för till enskilda myndigheter. Det är väl den reflektion jag kan göra".

Försäkringskassan

Samordningsförbunden har en befintlig och utvecklad struktur

Deltagarna menar att Samordningsförbunden är inarbetade och kända som myndighet och de har en befintlig och utvecklad struktur som bör nyttjas istället för att man bygger nya vid sidan om. Genom sitt uppdrag har de också möjlighet att stå lite utanför övriga organisationer och därmed skapa mer tyngd i samverkansfrågorna.

Samordningsförbundet är i allra högsta grad involverade. Det har känts som det är Försäkringskassans uppdrag men jag tänker att utan Samordningsförbundet hade vi aldrig fått den här framgången. Jag känner att Samordningsförbunden och KUR är ett och att Försäkringskassan har finansierat det. Hade vi inte haft Samordningsförbunden som plattform hade vi inte haft kontaktvägarna att göra det så här bra som det blev".

Samordningsförbund

Samordningsförbunden har en struktur som inbegriper högsta ledningsnivån

Möjligheten för Samordningsförbunden att lyfta strategiska frågor är också stor med tanke på hur de är organiserade. Genom förbundens beredningsgrupper och styrelser nås chefer på olika nivåer. Men framförallt finns här ingången till den högsta chefsnivån för förankring.

Samordningsförbunden som projektägare ökar möjligheterna för KUR att leva vidare

Flera ser större möjligheter för Kur att leva vidare om projektet drivs genom Samordningsförbunden. KUR blir då inte enbart en tillfällig insats utan en del av den samverkan som bedrivs inom ramen för förbunden. Många av de KUR-grupper som satts samman har varit skapade enbart för KUR.

I och med genomförda kunskapssatsningar har grupperna upplösts och det finns ingen som rent organisatoriskt ansvarar för fortsättningen om inte samordningsförbunden inte tar vid och driver KUR-projektet vidare.

”Om Samordningsförbundet drivit KUR så hade man inte uppfattat det som en tillfällig insats för Samordningsförbunden är någonting som är ganska inarbetat här. Dom finns här på plats och alla vet vilka de är. Man skulle där kunna lyfta de strategiska frågorna. Då hade inte KUR försvunnit. Nu upplöstes ju KUR-konstellationen för den var ju bara tillfälligt sammansatt. Den försvinner ju när KUR är slut. Men alla kommuner är ju inte representerade i Samordningsförbundet så därför gick KUR inte att driva genom dem. Ja, det kom vi fram till ganska snart att det går ju inte för då skulle vi inte få med oss alla kommunerna”.

Arbetsförmedlingen

Men samtliga kommuner finns inte med i ett Samordningsförbund

Ett problem som lyfts upp i samband med Samordningsförbunden som tänkbar ägare av KUR är att samtliga kommuner inte finns med i förbunden. Detta, menar några av deltagarna, förhindrar att KUR-projektet drivs där. Men tankar finns också om att projekt liknande KUR kan vara ett incitament för kommunerna att ansluta sig till ett Samordningsförbund.

Augurs reflektioner- initiativtagare till och ägare av KUR-projektet

Det kan finnas nackdelar med föreställningen om att KUR är Försäkringskassans projekt. Det skapar inte samma tyngd i projektet om det upplevs vara initierat av en myndighet i jämförelse med ett projekt som initierats av regeringen. Inför ett eventuellt KUR 3 bör en diskussion tas om effekterna av att informera om KUR som ett regeringsinitiativ. En diskussion bör även tas angående vem som ska driva KUR-projektet d v s Försäkringskassan eller Samordningsförbunden.

4. Organisation av KUR-arbetet

KUR-projektet har främst drivits inom redan befintlig struktur

KURs intentioner har varit att KUR-arbetet ska ske inom redan befintlig samverkansstruktur. Flertalet deltagare uppger också att de arbetat med KUR-projektet inom den befintliga strukturer som finns för samverkan idag. När de talar om befintlig struktur så menar flertalet Samordningsförbundens struktur. Hur deltagarna arbetat inom den befintliga strukturen varierar dock.

Stora fördelar med att driva projektet inom redan befintlig struktur

De upplevda fördelarna med att arbeta inom befintlig struktur beskrivs som många. Framförallt blir det lätt att komma igång och tänka igenom vad som kan göras inom ramen för KUR-pengarna. Människor och organisation finns många gånger redan på plats vilket medför att det går snabbt att komma igång, komma överens och att komma till beslut om vilken typ av satsning som ska göras. Ytterligare en fördel med att arbeta inom en redan befintlig struktur är att det blir lättare att hålla liv i KUR och KUR-tänket efter det att KUR 2 avslutas. Det finns i bästa fall en organisation som kan driva arbetet vidare.

”Det var jättelätt för oss att komma igång och tänka igenom vad vi kunde göra med KUR-pengarna. Detta tack vare att vi redan hade en struktur för samverkan”.

Försäkringskassan

Specifika KUR-grupper mer eller mindre knutna till Samordningsförbunden

Det vanligast är att deltagarna har tillsatt en lokal samverkansgrupp specifikt för KUR, en ”KUR-grupp”, där Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Landstinget, kommunerna och Samordningsförbundet finns med. Dessa temporära samverkansgrupper har mer eller mindre varit knutna till Samordningsförbundens struktur.

Nedan följer en sammanställning över hur deltagarna beskriver på vilket sätt de varit knutna till Samordningsförbundet:

- Samordningsförbundet har stått för det ekonomiska när det kommer till kaffe, lunch och lokaler i samband med kunskapssatsningarna
- KUR-gruppen har mer eller mindre varit densamma som beredningsgruppen inom Samordningsförbundet
- Samordningsförbundet har tagit över efter KURs kunskapssatsning och jobbar vidare med plan för samverkan

- Samordningsförbundet har drivit KUR-aktiviteter mellan KUR 1 och KUR 2
- Samordningsförbundets förbundschef har varit en länk mellan KUR-projektet och Samordningsförbundets beredningsgrupp och styrelse
- Samordningsförbundets förbundschef har fungerat som företrädare för och länk mellan KUR och kommunerna

På flera orter är KUR-projektet knutet till Samordningsförbunden på flera av ovan nämnda punkter.

Förbundscheferna en stark länk mellan KUR och Samordningsförbunden

I flertalet KUR-grupper har Samordningsförbunden varit representerat genom sina förbundschefer, framförallt som representant för och kontakt gentemot kommunerna. Deras delaktighet har också varit en stark länk mellan KUR och Samordningsförbunden genom att de har kunnat ta med sig frågor direkt till Samordningsförbundets beredningsgrupper och styrelser och på så sätt både kunnat inhämta och ge information samt förankra olika typer av frågor.

Alla har inte helhetsbilden av hur KUR-arbetet organiserats

Ett par av deltagarna har suttit med i en KUR-grupp och diskuterat fram vilken typ av kunskapssatsning som ska genomföras men detta utan att känna till vad som hänt innan och vad som är tänkt att hända efter KUR 2. När kunskapssatsningen genomförts så upplevs KUR-projektet som slut och organisationen för arbetet har lösts upp. KUR-gruppen finns inte längre kvar. Ett par personer som deltar i utvärderingen känner inte heller till begreppet KUR trots att de suttit med i en KUR-grupp.

Försäkringskassan och Samordningsförbunden har störst insikt i KURs organisation

De med störst kännedom om helheten i KUR-projektet är de som mer aktivt arbetat med projektet d v s Försäkringskassan och Samordningsförbunden. Detta även om dessa representanter till viss del kan beskriva ansvarsfrågan och organisation för KUR arbetet på lite olika sätt. Både Försäkringskassan och Samordningsförbunden kan se sig som samordnande i KUR-arbetet och i vissa fall beskriver de organisationen för KUR-arbetet på lite olika sätt. Samordningsförbunden trycker gärna på att KUR-projektet bedrivits inom ramen Samordningsförbundens organisation.

Augurs reflektioner- Organisation av KUR-arbetet

En lärdom av KUR-projektet är vikten av att driva projektet inom redan etablerade strukturer istället för att skapa nya. Det finns mycket att vinna genom att utnyttja de strukturer som redan finns. Framförallt spar man tid då allt redan är på plats.

Möjligheten till förankring genom redan upparbetade relationer och kontakter blir också större. Arbetet flyter på och möjligheterna för projektet att leva vidare ökar. Om det kommer ett KUR 3 bör det diskuteras hur KUR-projektet i högre utsträckning än idag kan drivas inom Samordningsförbundens struktur.

5. KUR-gruppernas sammansättning

För stora grupper förhindrar delaktighet

KUR-grupperna har varierat i storlek. Vissa grupper har varit mindre och andra större. Den största gruppen har haft så många som uppåt 20 deltagare, vilket inte rekommenderas av deltagarna i efterhand. För stora grupper försvårar delaktighet för alla, menar man. Det blir lätt så att någon/några tar över medan andra blir helt tysta.

Svårt att behålla det strategiska fokuset då handläggare finns med

Den större gruppen har också bestått av allt från handläggare till enhetschefer vilket, enligt deltagarna, har medfört svårigheter beträffande att hålla diskussionerna på en mer strategisk nivå. Som handläggare blir det lätt att hamna i detaljfrågor vilket inte är tänkt att vara fokus i diskussionerna.

”Det var lite konstigt de som satt med i gruppen. Jag tror att organisationerna hade skickat de som var bäst på samverkan och sådana som var drivande och engagerade. Det var lite olika människor. Allt från verksamhetssamordnare, handläggare på socialförvaltningen och chefer på olika nivåer. Ja, det var verkligen blandad kompot och en lite konstig sammansättning med tanke på att det var strategiska frågor som skulle diskuteras”.

Arbetsförmedlingen

Främst Försäkringskassan som ”väljer ut” deltagare till grupperna

Det är främst Försäkringskassan som tagit ansvar för att se till att ”rätt personer” hamnar i KUR-grupperna. Samverkansansvariga uppger att de försökt få med strategiska personer och personer som visat intresse för samverkansfrågorna. Ofta blir det personer som de träffat på i andra samverkansforum. Framförallt är det samverkansansvariga, enhetschefer, processledare, verksamhetsledare o s v inom Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Landstinget och kommunen som suttit med i grupperna. Kommunerna har dock ofta representerats av Samordningsförbundens förbundschefer.

Arbetsförmedlingen och landstinget/psykiatrin har varit lättare att få med i KUR 2

Arbetsförmedlingen och Landstinget var de parter som upplevdes som svårast att få med i KUR 1. I KUR 2 har det dock varit lättare, men det finns fortfarande problem på vissa ställen i förhållande till dessa båda parter. Arbetsförmedlingen har haft problem med att skicka ”rätt personer” till KUR-grupperna och engagemanget har varierat från person till person. De har också haft problem med att skicka deltagare till kunskapsutbildningarna. Landstinget/psykiatrin har uppvisat liknande problem.

Primärvården saknas

Ytterligare en aktör som upplevs som viktig i KUR-sammanhang upplevs vara primärvården. Det är primärvården som många gånger möter personer med psykisk ohälsa. Deltagarna ser det därför som en brist att de inte finns med i KUR. Primärvården borde vara en självklar deltagare, menar man. Här borde Landstinget i högre utsträckning verka för deras deltagande.

Brist på närvaro från den högsta ledningen

Viktigt med högre chefers medverkan för att KUR-frågorna ska få förankring i organisationerna

Deltagarna betonar att det oftast är fel nivåer som driver KUR- arbetet, vilket ökar risken för att arbetet med Kur rinner ut i sanden när projektet avslutas år 2016. Flertalet betonar vikten av att få med den högsta ledningen för att Kur ska kunna genomföra de aktuella organisationerna fullt ut. För att samverkan ska få genomslag krävs chefer som har ett engagemang och en vilja att driva samverkansfrågorna nedåt i organisationen.

Överlag så har det varit svårt att få med de högsta cheferna i KUR-arbetet, trots att deltagarna ser ett stort behov av detta för förankring och prioriteringar. På en av orterna har KUR-gruppen mer eller mindre bestått av de personer som sitter med i beredningsgruppen inom Samordningsförbundet, vilket sågs som positivt på grund av att detta ger ingångar till Samordningsförbundets styrelse.

Brist på engagemang från högre chefer en av anledningarna till att samverkan inte finns på strukturell nivå

Svårigheterna med att få med den högsta ledningen är också, enligt flera, anledningen till att samverkan på strukturell nivå inte finns idag trots goda ambitioner hos de som arbetat med KUR. Har inte de högsta chefsledet intresse av samverkan så har inte de anställda det heller.

Augurs reflektioner- KUR-gruppernas sammansättning

Inför ett eventuellt KUR 3 bör det finnas ett tydligt krav på att även högsta chefsnivån bör finnas med i KUR-arbetet. Utan deras medverkan är möjligheterna till strukturell samverkan små.

6. KUR-gruppernas arbete

Otydligt syfte med KUR-grupperna

Flera av deltagarna upplever att det inte funnits något klart uttalat syfte med den KUR-grupp de suttit med i och de har inte riktigt känt till på vems uppdrag gruppen har arbetat. Få kan erinra sig uppdrag eller riktlinjer för arbetet i grupperna och det har sällan funnits en agenda för mötena.

Processledaren har styrt upp det hela

Flertalet KUR-grupper har haft en processledare till hjälp, antingen via KUR eller via Samordningsförbundet, för att planera och genomföra KUR. Processledaren beskrivs som ovärderlig i detta arbete. Flera är de som menar att KUR-satsningarna inte hade kunnat bli så bra som de blev utan hjälp av en processledare. Processledaren har dock främst använts för att leda diskussionerna inom KUR-grupperna snarare än för att ta fram en plan för samverkan.

Processledaren till hjälp för att skapa struktur i arbetet

Processledaren har varit den som drivit arbetet framåt, lett diskussioner, föreslagit upplägg, skött dokumentation o s v. Allt detta som Försäkringskassans samordningsansvariga själva upplever att de inte skulle ha klarat av på grund av tidsbrist. Processledaren har skapat en struktur i samverkansgruppernas arbete. I de grupper där en processledare funnits med upplever deltagarna att de kommit längre när det gäller förståelsen för betydelsen av samverkan.

Processledaren har arbetat vidare med att skapa en gemensam värdegrund

På en av de medverkande orterna har processledaren varit till stor hjälp när det kommer till försök att ta fram en plan för samverkan och för att se till att KUR lever vidare.

Processledaren användes för träffar med Samordningsförbundets beredningsgrupp och styrelse för att diskutera kring roller i och synen på samverkansuppdraget. Detta för att sedan skapa en gemensam värdegrund beträffande samverkan. Frågorna har styrts upp på styrelsenivå inom Samordningsförbundet för att få samtliga parter att arbeta utifrån samma vision och värdegrund.

Möjlighet till en processledare genom KUR inte känt av alla

Samtliga har inte känt till att det gått att söka medel, "KUR-pengar", för att få en processledare. En av deltagarna beskriver hur de försökte få KUR-medel för detta men det upplevdes som både svårt och krångligt. Istället sökte de medel via Samverkansförbundet.

Kunskapssatsningar som diskuterats snarare än samverkan

Det som framförallt diskuteras i KUR-grupperna är vilken typ av gemensamma kunskapssatsningar som ska genomföras och vilka gemensamma intressen som finns i förhållande till olika typer av kunskapssatsningar. Detta utifrån målgruppen personer med psykisk ohälsa. Diskussionerna upplevs ha flutit på bra och utan meningsskiljaktigheter och det har inte varit svårt att komma fram till ett gemensamt behov av en viss typ av kompetensutveckling.

Finns dock de som haft samverkan i fokus

En av grupperna har i flera sittningar berört samverkan och vikten av samverkan genom föreläsningar och diskussioner, vilket upplevs ha gett en bra grund för att kunna driva samverkansfrågorna vidare. Här har man arbetat för att skapa en gemensam bild av vad samverkan är och dess betydelse i förhållande till målgruppen. Betydelsen av samverkan har sedan fortsatt att diskuteras vid workshops tillsammans med medarbetarna i den kunskapssatsning som genomförts.

Resultaten från KUR-gruppernas arbete återrapporteras inte

Det upplevs inte inom KUR-grupperna finnas något fastställt återrapporteringssystem. Åtminstone inget som deltagarna känner till. Flera deltagare antar att det som avhandlas på KUR- mötena många gånger stannar hos de som är med i dessa grupper. Idag är det upp till var och en att gå tillbaka hem till sina organisationer och prata gemensamma kunskapssatsningar och samverkan men detta är det inte många som uppger att de gör. Bristen på krav på återrapportering medför att "KUR tänket" många gånger inte sprids inom organisationerna i övrigt.

Augurs reflektioner – KUR-gruppernas arbete

Diskussionerna i KUR-grupperna skulle troligtvis i högre utsträckning fokusera även på plan för samverkan om det blev tydligare för deltagarna vad en sådan plan innebär. Många skulle bli hjälpta i sitt KUR-arbete om de hade någonting att utgå ifrån som gav dem en bild av hur en plan för samverkan kan se ut. Kanske ska de i inledningen av projektet få en mall som i stort visar vad en plan kan innehålla. Det är dock viktigt att det framgår att alla planer kan se olika ut och att man kan frånga mallen om denna inte stämmer överens med hur man vill ha det.

7. Samverkan generellt idag

Stort fokus på samverkan

Det pratas idag om samverkan överallt, menar deltagarna. Kanske mer idag än någonsin tidigare. Betydelsen av samverkan framstår tydligt och samverkan upplevs ha ett tydligt fokus bland myndigheter, kommuner och landsting. Alla är överens om att samverkan är viktig, men också svår att få till. I dagens slimmade organisationer och hårda krav uppstår brist på tid. Samverkan blir lätt någonting som glöms bort eller skjuts på framtiden.

Många olika samverkansprojekt som drivs

Det pågår många samverkansprojekt runt om i landet. Som ett exempel nämns DUA-delegationen, unga till arbete, som bygger på samverkan mellan kommunerna, Arbetsförmedlingen och till viss del även landstingen. Detta projekt beskrivs, till skillnad mot KUR, som ett icke tidsbegränsat projekt med mer tyngd i. Enligt deltagarna så får projektet mer tyngd på grund av att det frontas som ett regeringsuppdrag och att regeringskansliet är ute och informerar runt om i landet. Inom DUA finns också krav på överenskommelser om samverkan för att man överhuvudtaget ska kunna ansöka om pengar. SIP, samordnad individuell plan, är också någonting som nämns i sammanhanget och som av flera kopplas till KUR. Detta upplevs som en bra samverkansform och som några menar kunde utvecklas istället för att man skapar nya projekt kring samverkan.

"Jag kan inte se att det finns ett KUR-tänk utan i så fall snarare ett SIP tänk. Det är att man tänker att en person har behov från olika instanser och att vi behöver planera tillsammans kring individen"

"Det är en massa liknande projekt som sker samtidigt. I KUR 1 hade vi också Prio-pengarna att förhålla oss till. Så då var vi tvungna att ordna någonting utifrån de båda perspektiven och vi kunde inte lägga ihop dem. Det skulle vara bra om vissa saker kunde samordnas i en satsning. När det blir så många olika projekt så är det projekten i sig som styr och inte att vi ska samverka".

Landstinget

Olika typer av samverkansarenor har skapats

Deltagarna beskriver att det oavsett KUR finns en samverkans arena där olika typer av samverkan förekommer dels genom tvång men också genom olika typer av överenskommelser. Samverkan sker ofta mellan kommunerna och landstinget som bildar en egen samverkansarena. Ytterligare en samverkansarena är samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Mycket av den samverkan som sker är också uppdragsberoende. De som arbetar med en viss målgrupp, inom ett specifikt område o s v har kontakter och samverkar med personer med samma uppdrag inom andra organisationer.

Stor medvetenhet om behovet av samverkan de fyra parterna emellan

Det finns en stor medvetenhet om att uppdelningen i olika samverkansarenor medför att det många gånger sker missar i samverkan och att personer faller mellan stolarna. Samtliga deltagare ser ett stort behov av samverkan mellan de fyra parterna för att målgruppen ska få den hjälp och det stöd som den behöver och har rätt till.

Samverkan fungerar mer eller mindre bra

Samverkan fungerar mer eller mindre bra på de orter som deltagit i studien. På vissa ställen fungera samverkan sedan långt tillbaka redan bra och det finns uppbyggda strukturer för hur samverkan ska se ut. Här flyter KUR-projektet lättare in i de befintliga strukturer som byggts upp och KUR har lättare för att leva vidare. Dessa orter präglas många gånger av en samverkanskultur som vuxit fram genom åren.

På andra ställen fungerar samverkan mindre bra och det finns inga genomarbetade strukturer för samverkan. Här har KUR-projektet svårare att hitta sina former och projektet har därmed svårare att överleva.

8. Samverkan inom ramen för KUR

Samverkan ett svårt och luddigt begrepp

Begreppet samverkan upplevs som svårt och blandas ofta ihop med begrepp som samarbete och samordning. Samverkan beskrivs dock som någonting mer strukturerat, målinriktat, varaktigt och långsiktigt. Detta medan samarbete är någonting mer flyktigt som kan avslutas när som helst då det bygger på en relation mellan två eller flera personer som har valt att samarbeta med varandra.

Viktigt med en definition av begreppet så att alla arbetar utifrån samma utgångspunkt

Flera ser vikten av en mer djuplodande diskussion kring innebörden och betydelsen av samverkan. Detta för att komma fram till vad begreppet innebär och betyder i förhållande till gruppen personer med psykisk ohälsa. Detta för att det ska bli tydligare hur de ska arbeta för att uppnå samverkan de fyra parterna emellan.

KUR-projektet har påverkat sättet att se på samverkan

Överlag så upplevs KUR på många ställen ha påverkat samverkan mellan myndigheter, kommuner, landsting och Samordningsförbund på ett eller annat sätt. Påverkan ser olika ut utifrån hur samverkan fungerade innan KUR.

KUR-projektet har påverkat samverkan enligt nedan:

På orter med en stark samverkanstradition	På orter där det inte finns någon samverkanstradition
<ul style="list-style-type: none">• KUR 2 har bidragit till att fördjupa samverkan• Samverkan har tagits för given och chansen till fördjupning tas inte utan KUR har bara blivit en punktinsats	<ul style="list-style-type: none">• KUR 2 har skapat en förståelse för vikten av samverkan och samverkansbehovet framstår som tydligare• KUR 2 ses som en punktinsats som det är svårt att se någon långsiktighet i

"Förut hade vi en massa små konstellationer men det hände ju ingenting. Det fanns inga strukturer för någonting. Det fina med KUR är att vi knyter ihop det här med psykiatrin, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Alla vill ju vara med och det bär frukt. Och nu har kommunerna också vaknat. Det är en ren frukt av KUR".

Försäkringskassan

Stark koppling mellan kunskapssatsningarna och ökad samverkan

Flertalet deltagare ser en stark koppling mellan de kunskapssatsningar som genomförts och ökad samverkan. Framförallt har de fått stora konsekvenser för den mer personliga samverkan, menar man. Flertalet betonar dock att samverkan måste bygga på både strukturell samverkan och personlig samverkan för att fungera optimalt.

Lätt att blanda ihop personlig samverkan och strukturell samverkan

Personlig samverkan är sårbar och kan bli kortsiktig

Personlig samverkan bygger många gånger på att personer från olika organisationer träffar varandra i olika sammanhang och lär känna varandra och varandras verksamheter. KUR:s kunskapssatsningar är ett sådant tillfälle. Kunskapssatsningarna har medfört att personer från olika organisationer träffas kring ett gemensamt syfte. I dessa möten har det uppstått förståelse kring varandras verksamheter, namn får ansikten och kontakter knyts. Allt detta gör det enklare att ta kontakt med varandra och det gör det lättare att lotsa målgruppen till rätt aktör och till rätt person. Men om den personliga samverkan ska ha någon långsiktighet så bygger den till stora delar på kontinuitet. Om en person slutar och en ny kommer istället finns det risk för att den upparbetade samverkan/samarbetet mellan två eller flera personer bryts.

Den personliga samverkan bygger också på ett intresse för att samverka med varandra som alla inte har. Det finns inget tvång eller några överenskommelser eller riktlinjer formulerade för hur samverkan ska se ut. Det blir upp till var och en att samverka när de själva vill.

Samverkan som bygger på personliga relationer kan, enligt några av deltagarna, i slutändan få som konsekvens att det uppstår en rättsosäkerhet i förhållande till målgruppen. De menar att samverkan eller inte påverkar hur ett ärende tas om hand och behandlas.

Strukturell samverkan är mer långsiktig och beständig

Strukturell samverkan upplevs av deltagarna som mycket svårare att få till än personlig samverkan. Den strukturella samverkan, menar de, kräver ett engagemang på högsta ledningsnivå. Den högsta ledningen måste tydligt visa att samverkan är viktig och att det ska prioriteras i organisationen. Samverkan måste finnas med i medarbetarnas befattningsbeskrivningar och bör vara en naturlig utvärderingsparameter i en löneförhandling.

Få har lyckats fullt ut med att få till en plan för strukturell samverkan

Få beskriver att de utifrån KUR 2 har lyckats få till stånd en strukturell samverkan och ännu så länge finns ingen plan för samverkan framtagen på någon av orterna. Ett område beskriver att de är på väg och att de jobbar aktivt med detta men inte nått helt fram.

En anledning som nämns till att ingen plan för samverkan är bristen på engagemang hos högre chefer. Högre chefsnivåer har inte tagit sig tid att medverka i KUR-projektet. Samverkan prioriteras inte i den tunga arbetsbörda många chefer har. Engagemang från ledningshåll krävs för att få samverkan förankrat längre ner i organisationerna och för att omfatta alla på alla nivåer.

Augurs reflektioner – samverkan inom ramen för KUR

KUR upplevs i hög utsträckning bidra till att den personliga samverkan ökar men enbart i nära anslutning till kunskapssatsningarna och det är svårt att sia om hur länge den kommer att bestå. Personlig samverkan upplevs inte räcka utan det krävs en strukturell samverkan för att samverkan ska genomsyra alla organisationer på alla nivåer under en längre tid.

KUR projektet har till dags dato inte påverkat den strukturella samverkan på något omfattande sätt. Viktigt att betona är dock att de deltagande områdena i studien ännu inte är färdiga med sina KUR-satsningar.

9. Kunskapssatsningar inom ramen för KUR

Upplever sig ha lyckats bra med sina kunskapssatsningar

Flertalet deltagare upplever att de lyckats bra med att ta fram givande, viktiga och gemensamma kunskapssatsningar. De har inte haft några större svårigheter att i grupperna gemensamt komma överens om vad de ska satsa på för typ av kompetensutveckling som gagnar samtliga fyra parter. Ingen av deltagarna i grupperna upplevs ha varit mer drivande än någon annan.

Bra föreläsare och moderatorer

Överlag så upplever deltagarna att de har haft bra föreläsare och moderatorer. Några upplever det dock som negativt att de behöver gå via Talarforum för att anlita föreläsare. Det handlar inte om någon bristfällig kvalitet utan snarare om att de upplevs som dyrare och man ogillar att inte själv ha möjlighet att styra och bestämma över vem man vill anlita.

Kunskapssatsningarna har haft ett tydligt upplägg och påverkat samverkan positivt

Samtliga kunskapssatsningar har bestått av två olika delar.

- Föreläsningar
- Workshops

Detta är en utveckling sedan KUR 1 och ett mycket bra och uppskattat sätt att lägga upp kunskapssatsningarna på, menar deltagarna. Flertalet upplever workshopsen som ovärderliga när det kommer till att lära känna varandra och varandras verksamheter. Det är i dessa workshops som en grund till samverkan på det mer personliga planet läggs och det är också här som betydelsen av samverkan framstår som så tydligt.

Kunskapssatsningarna ger möjlighet att träffas över gränserna

Flertalet deltagare i studien trycker på värdet av att träffas över gränserna. Gemensamma kunskapssatsningar gör detta möjligt. Dessa satsningar var det som kändes nytt med själva KUR-projektet då detta inte är någonting som inblandade parter gjort tidigare.

”Ingen av de här myndigheterna hade tagit det här initiativet eftersom det inte finns möjlighet till finansiering och det har inte heller funnits strukturen för det tidigare. Precis som med väldigt mycket annat som Samordningsförbundet varit med och dragit så ligger det inte inom ramen för den egna myndigheten att göra detta. Jag tror inte att det hade blivit gjort om inte Försäkringskassan hade kunnat finansiera och vi hade hjälpts åt och organiserat det här”.

Samordningsförbund

De gemensamma kunskapssatsningarna har:

- Gett en gemensam kunskapsbas där alla medarbetare besitter samma kunskaper. Detta medför ett mycket bättre utgångsläge för målgruppen i mötet med de fyra aktörerna
- Medfört att deltagarna har lärt sig om och fått en förståelse och respekt för varandras uppdrag. Det blir lättare att se helheten i förhållande till en enskild individ.
- Medfört att deltagarna har fått ansikten bakom namn som gör det lättare att ta kontakt vid behov.

"De medverkande parterna i KUR är inte längre enbart tårtpisar utan har nu blivit en hel tårta"

Samordningsförbund

"Det är inte alltid vi har samma glasögon men nu har vi lite lättare att se med varandras glasögon kanske. Vi förstår hur de tänker "jaha så här tänker ni på Försäkringskassan". Det har varit jättebra att man delger varandra och "jasså kan ni jobba med såna här saker" och det har ökat kunskapen om varandras kompetensområden".

Landstinget

Spritt ut kunskapssatsningarna på flera orter

På flera av orterna har man försökt sprida kunskapssatsningarna geografiskt så att varje geografiskt område har fått sin dag. På så sätt har man kunna få med fler medarbetare än vid KUR 1.

"En fördelning på flera orter är viktigt. Det är viktigt att medarbetarna känner närheten och därmed tar sig tid att åka. Vi vill ju nå ut till så många som möjligt och då är närhet viktigt. Här kan vi se en stor förändring sedan tidigare kunskapssatsning".

Försäkringskassan

Vissa myndigheter släpper inte sina medarbetare

Något som beskrivs som en nackdel i förhållande till kunskapssatsningarna är att alla medarbetare inte har kunnat vara med. Det finns myndigheter som har haft svårare än andra att släppa iväg sin personal på grund av för hög arbetsbelastning. Detta är ett bevis på att KUR är nedprioriterat från ledningshåll, menar man.

Varför inte KUR-pengar till mat, fika och lokaler?

Några uttrycker också missnöje över att KUR-medel inte går att sökas för lokaler, fika och lunch. Det känns lite snålt, säger man. Detta är någonting som de upplever borde ingå i ett upplägg av en utbildning. Det känns extra viktigt då detta är en grupp medarbetare som

sällan får någonting extra. Denna fråga har dock lösts av Samordningsförbunden som gått in och stått för kostnaderna.

Ingen uppföljning har ännu skett

Uppföljning av kunskapssatsningarna har överlag inte genomförts så det är mer enstaka kommentarer som talar för att medarbetarna är nöjda med de kunskapssatsningar de medverkat vid. Eftersom KUR-projektet ännu inte är avslutat kanske detta är någonting som kommer, säger flera.

Augurs reflektioner- Kunskapssatsningar inom ramen för KUR

De gemensamma kunskapssatsningarna har betytt mycket för att skapa en gemensam kunskapsbas och för att öka samverkan mellan de fyra parterna. Detta har i sin tur betydelse för individen, som i olika sammanhang möter dessa organisationer, då det minskar risken för att hen faller mellan stolarna och inte får den hjälp och det stöd hen behöver. Det är viktigt att de gemensamma kunskapssatsningarna kan fortgå och genomföras löpande så att den gemensamma kunskapsbasen fortsätter att växa och den positiva attityden till samverkan kvarstår. Uteblir kunskapssatsningarna finns det risk för att det som genom KUR 1 och KUR 2 byggts upp raseras.

10. Brukarinflytande

Funnits med naturligt vid kunskapssatsningarna

KUR betonar betydelsen av brukarinflytande. Flertalet har inte diskuterat detta nämnvärt i planeringen av KUR och är ingenting de prioriterat. Trots detta har brukare eller brukarorganisationerna i flera fall funnits med som föreläsare vid kunskapssatsningarna.

Viktigt för förståelsen för målgruppen

I diskussion kring brukarorganisationernas medverkan kan deltagarna se betydelsen när det kommer till att förstå målgruppen. Flera menar att brukares medverkan vid kunskapssatsningarna gav en tankeställare om vad de som organisationer måste tänka på i sina processer. Det blir enligt deltagarna lätt så att de behandlar alla lika och inte alltid har det mer individuella fokuset.

Finns en försiktighet beträffande att inbegripa brukarorganisationerna

Några av deltagarna menar att brukarorganisationerna kan vara svåra att samverka med på grund av deras kamp för just sina specifika målgrupper och deras behov. Detta kan vara en anledning till att dessa organisationer inte bjuds in i någon högre utsträckning.

Augurs reflektioner - brukarinflytande

Om ett KUR 3 kommer bör en mer omfattande diskussion föras kring hur man kan få med brukarorganisationerna när det kommer till planläggningen av KUR.

Brukarorganisationerna skulle i högre utsträckning än idag kunna fungera som bollplank när det gäller intressanta ämnen att fokusera på vid kunskapssatsningarna. De kan också tipsa om intressanta föreläsare.

Resultat

Skillnader mellan KUR 1 och KUR 2

Utvecklingen av KUR sedan KUR 1

En positiv förflyttning har skett från KUR 1 till KUR 2

KUR 1 beskrivs av flera deltagare som någonting som hastades fram på grund av för kort framförhållning, vilket skapade brist på tid för planering av genomförandet. Fokuset i KUR 1 låg enbart på att snabbt få till någon form av kunskapssatsning. Det var också svårt att i KUR 1 få med samtliga aktörer i ett gemensamt engagemang, trots stora ansträngningar. Framförallt kommunerna och Landstingen upplevdes som svåra att engagera i en gemensam satsning. Psykiatrin såg inte behovet att fördjupad kunskap inom den målgrupp som KUR 1 vände sig till, d v s personer med psykiska diagnoser och med en funktionsnedsättning. KUR 1 beskrivs av flera som en punktinsats som stannade vid att en gemensam utbildningssatsning genomfördes.

KUR 2 beskrivs av deltagarna som en förflyttning mot en mer gedigen och bearbetad insats. I KUR 2 fanns ett större tvång beträffande att sitta ner och diskutera sig fram till ett gemensamt kompetensutvecklingsbehov. Det var också tydligare vilka som skulle vara med i dessa diskussioner. För att få pengar för genomförande av projektet krävdes att samtliga fyra parter, d v s Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, kommunerna och Landstinget deltog.

"KUR 1 var bra på så sätt att man fick veta om psykiska diagnoser, men det ledde ingenstans. Det fanns inget uttalat kring vad det skulle leda till. Det är en klar skillnad med KUR 2 där det är klart uttalat att vi ska bygga samarbeten. KUR 1 hade för lite styrning, det var mer "ja men gör det här". Bara vi gjorde av med pengarna så var det bra. Det handlade mer om att fixa KUR än att göra det bra för kunderna. Nu, i KUR 2, fanns det en mening som var starkare".

Försäkringskassan

Erfarenheterna från KUR 1 gav en snabbare uppstart i KUR 2

Varje projekt har en uppstarttid som kan ta både tid och kraft. I och med deltagande i KUR 1 så förkortades denna tid markant inför KUR 2. Genom deltagande i KUR 1 hade innebörden av KUR i högre utsträckning satt sig och formerna och strukturen för planeringen av KUR 2 var i flera fall redan på plats.

"Det är alltid en startsträcka när någonting är nytt. Ja, det tar tid att komma igång. Det är därför vi gärna vill fortsätta med KUR. Det är alltid en viss igångsättningsperiod, men nu i KUR 2 rullar det bara. Det finns en struktur som är satt och som man bara jobbat vidare med".

Försäkringskassan

I KUR 2 lättare att hitta ett gemensamt kunskapsbehov

Målgruppen för KUR 2 är mycket bredare än i KUR 1, vilket har medfört större möjligheter att hitta ett gemensamt kunskapsbehov där myndigheter, kommuner och landsting ser möjligheter till fördjupning. I KUR 1 upplevdes målgruppen som för snäv för att samtliga skulle känna att det fanns någon ytterligare kunskap att hämta. Engagemanget från Landstingen och kommunerna har varit mycket större i KUR 2 än tidigare. Dels på grund av den breddade målgruppen och dels på grund av att KUR som projekt har satt sig och blivit mer etablerat. De olika aktörerna visste inför KUR 2 vad projektet gick ut på och de såg möjligheter med deltagande i projektet.

I KUR 2 lättare att se sambandet mellan gemensam kunskapssatsning och samverkan

KUR 1 byggde i högre utsträckning än KUR 2 på lärande och utbildning. I KUR 2 har deltagarna i större utsträckning kunnat koppla ihop kunskapssatsningarna med samverkan. Kunskapssatsningarna i KUR 2 har i sig upplevts leda till en ökad samverkan.

Resultat

Konsekvenser av KUR 2

Styrkor och svagheter
Möjligheter och hot

1. Konsekvenser av KUR 2

Svårt att se tydliga konsekvenser av KUR 2 då projektet ännu inte är avslutat

Flertalet deltagare har svårt att i dagsläget se några faktiska och tydliga konsekvenser av KUR 2. KUR 2 är, enligt flera deltagare, ännu inte avslutat och det upplevs därför i dagsläget vara svårt att se vad projektet lett fram till. Det är fortfarande ett pågående arbete som, enligt flera, förhoppningsvis kommer att utmynna i någon form av plan för ökad samverkan. Denna förhoppning gäller framförallt bland deltagare på orter där Samordningsförbundet har haft en mer framträdande roll och där KUR har tagits över och drivits vidare av Samordningsförbundet.

Flera menar att det är viktigt att avsätta tid för en utvärdering av KUR då projektet är helt avslutat så att man kan identifiera eventuella konsekvenser. Ingen av deltagarna känner till om en sådan utvärdering är tänkt att genomföras.

Finns de som frågar "Vad blev det av KUR"?

Det finns också deltagare som frågar sig vad som hände med KUR. Efter det att KUR-grupperna upplösts och kunskapssatsningarna genomförts har det blivit helt tyst och ingen pratar längre om KUR, menar man. Det har inte varit några ytterligare träffar, ingen uppföljning och ingen diskussion om fortsättning. Deltagarna upplevde att de lade ner ett stort engagemang och intresse, medverkade i många bra diskussioner, kläckte idéer, var överens om vikten av att arbeta med ökad samverkan samt om vikten av att lyfta frågorna till en högre chefsnivå, men sedan blev det bara tyst. Trots att de ser en viss påverkan på samverkan så bedömer dessa personer KUR 2 som en punktinsats som har gjort nytta men som kanske inte kommer att leva kvar under någon längre tid om det inte kommer ytterligare gemensamma kunskapssatsningar.

"Jag tänkte inför vår kontakt, att vad blev det av KUR, vad var egentligen målsättningen och hur blev det. Det var väl egentligen att vi skulle landa i någon slags analys som säkert skulle utmynna i något annat. Men det känns som om det runnit ut i sanden. Men det kanske det inte har? I så fall är det jättesynd för vi hade verkligen jättemycket bra idéer".

Arbetsförmedlingen

"KUR är någonting vi gjort, men vad är resultatet? Det är alltid svårt att se när man gör sådana här projekt. Ofta har vi inte resurser i vardagen att ordna gemensamma utbildningar. Det har helt klart ett värde att ses och diskutera och få en förståelse för att alla ser saker på olika sätt. Man lär av varandra".

Landstinget

"Jag fick gå på en massa möten och fick lära känna en massa personer och dom kontakterna kan jag använda mig av i mitt dagliga arbete för att lättare förstå hur allt hänger ihop. Så för mig var ju KUR bra ur den aspekten".

Arbetsförmedlingen

"Det är svårt att visa praktiskt vad KUR resulterat i. Jag har svårt att se det. Men ett resultat är väl att det är lättare att lyfta telefonluren. Men jag kan inte säga säkert".

Landstinget

"Jag tänkte från början när jag plockade ut personer till kunskapsdagarna att de skulle kunna fungera som någon kontakt KUR-person. Men eftersom vi inte hade några strategiska mål med det hela så blev det enbart en trevlig dag för personalen där man träffat kollegor. Men det blev ju inte uttalat att de hade någon specifik roll".

Arbetsförmedlingen

2. Styrkor och svagheter med KUR 2

Deltagarna upplever både styrkor och svagheter i förhållande till KUR 2. Mycket har fungerat bra och mycket bra har kommit ut av projektet. Men det finns också svagheter som identifierats och som bör tas tag i om KUR 2 kommer att efterföljas av ett KUR 3. Oavsett fortsättning eller inte så finns det många lärdomar i KUR-projektet som går att ta med till andra framtida projekt.

Nedan visas en sammanställning av de styrkor och svagheter som identifierats i undersökningen.

STYRKOR	SVAGHETER
<ul style="list-style-type: none">• Gemensamma kunskapssatsningar har skapat en gemensam kunskapsbas• Gemensamma kunskapssatsningar har skapat en större förståelse för varandra och varandras verksamheter• Betydelsen av samverkan framstår som tydligare och man samverkar med aktörer som man tidigare inte samverkat med• KUR som begrepp har satt sig	<ul style="list-style-type: none">• Otydlig ägare av KUR 2• Otydligt syfte och mål med KUR 2• Inga riktlinjer för KUR-gruppernas sammansättning – högre chefer har uteblivit• Inte skapats någon plan för samverkan• Ingen gemensam bild av vad samverkan är

Styrkor med KUR 2

Trots att KUR 2 ännu inte upplevs som avslutat så kan många deltagare se positiva konsekvenser som går att härleda till KUR 2 och man menar att det finns ett före och efter KUR 2. Framförallt gäller detta Försäkringskassan och Samordningsförbunden som är de parter som har varit mest drivande i KUR-arbetet. De kan i högre utsträckning se en långsiktighet i KUR och KUR som någonting som kommer att leva kvar i form av ökad samverkan. Bland samtliga deltagare finns också en önskan om och en stark vilja till att fortsätta med gemensamma kunskapssatsningar.

Gemensamma kunskapssatsningar har skapat en gemensam kunskapsbas

Det har tidigare, inom de medverkande organisationerna, förekommit olika typer av kunskapssatsningar men KUR är första gången det genomförts gemensamma kunskapssatsningar för de fyra parterna tillsammans. Deltagarna i studien ser tydliga positiva konsekvenser av dessa satsningar. Framförallt har det skapat en gemensam kunskapsbas som medför att de har lättare att möta målgruppens behov. Alla medarbetare agerar utifrån samma kunskaper vilket upplevs ge ett likabemötande till samtliga de kommer i kontakt med inom målgruppen.

Gemensamma kunskapssatsningar har skapat en större förståelse för varandra och varandras verksamheter

Kunskapssatsningarna har erbjudit möjlighet till möten mellan de fyra olika parterna och mellan parternas handläggare. Deltagarna har lärt sig om och fått förståelse för varandras områden och kompetenser och de har fått ansikten bakom namn som de tidigare stött på i olika sammanhang. De gemensamma kunskapssatsningarna påverkar samverkan positivt genom att det blir lättare att ta kontakt med varandra då behov uppstår. Det blir också enklare att lotsa målgruppen vidare till rätt aktör då de nu fått en kunskap om vad olika parter har för ansvarsområden. Deltagarna har fått en förståelse för hur de som organisationer hakar i varandra i förhållande till målgruppen. Allt detta sammantaget minskar risken för att personer som inryms inom målgruppen faller mellan stolarna.

Betydelsen av samverkan framstår tydligare och man samverkar med parter man tidigare inte samverkat med

Deltagarna har börjat tänka i termer av samverkan som är bredare och mer omfattande än tidigare d v s en samverkan mellan de fyra parterna och inte bara mellan enstaka parter. Detta mycket utifrån kunskapssatsningarna som fått deltagarna att i högre utsträckning än tidigare förstå betydelsen av samverkan. Men också på grund av de diskussioner kring samverkan som förekommit i KUR-grupperna. Någon menar att KUR idag är "kittet" i samverkan.

Deltagarna ser tydligt vikten av att just deras organisationer samverkar i förhållande till målgruppen personer med psykisk ohälsa då detta är en grupp alla möter i sina olika verksamheter. Några upplever att de lyckats skapa en viss struktur på så sätt att de vet vilka olika kontaktvägar som nu finns in till olika personer inom de olika organisationerna.

Parterna har i och med KUR 2 hittat varandra och inför ett eventuellt KUR 3 kommer dessa parter troligtvis att vara självklara i planering och genomförande av KUR.

"KUR har blivit som ett kitt i samverkan. Det har varit något ytterligare för att förstärka samverkan. Jag vill verkligen att vi får mer pengar så vi kan hålla ihop det hela via Samordningsförbundet. Då blir det det där lilla extra kittet utöver Samverkansförbundens samverkansuppdrag".

Försäkringskassan

"Psykiatrin som jag representerar har vart väldigt sluten. Vi har inte varit med så mycket i sådant här. Nu är vi det för att jag som socionom och tycker att det är viktigt att jobba med nätverket. KUR har erbjudit en möjlighet för tjänstemän i alla led att träffas över gränserna och knyta kontakter. Det utmynnade i att vi fick en kontakt på Försäkringskassan och dom en hos oss, vi fick också en kontakt på Arbetsförmedlingen och dom en hos oss, Det var ju väldigt positivt och vi har stor nytta av det idag".

Landstinget

KUR som begrepp har satt sig

Flera deltagare menar att det har skapats ett "KUR-tänk". "KUR-tänket" inrymmer till stor del tankar om gemensamma kunskapsinsatser och samverkan de fyra parterna emellan. "KUR-tänket" för också tankar till ett starkt intresse för och engagemang kring samverkansfrågor.

"En av förbundsscheferna skulle kalla oss i gruppen och skrev att nu är det dags att träffas alla KURare. Det är vi i arbetsgruppen som brinner för det här. Sen när man ska gå på en föreläsning så säger man att man ska gå på KUR och inte på Vård i nära relationer. Det är ett begrepp som talar om att man ska träffa kollegor från andra ställen och som gör att man tycker att det är bra".

Försäkringskassan

"Jag känner nog att KUR är långsiktigt. Vi har fått meddelande om två år i taget och då har vi gjort en grov planering. Det har växt fram till att det nu blivit ett begrepp i samverkan, att det är någonting som känns igen. Det har blivit ett begrepp i kommunerna. Man vet vad KUR står för och man vet att det är en del av den pågående samverkan vi har".

Samordningsförbund

Svagheter med KUR 2

KUR 2 har haft stor betydelse för den gemensamma kunskapsbasen och för samverkan och styrkorna med KUR är många. Men det finns också brister inom KUR 2 som bör tas tag i inför ett eventuellt KUR 3 eller som kan ses som lärdomar inför andra liknande projekt.

Otydlig ägare av KUR 2

Flertalet deltagare har inte klart för sig vem som står bakom KUR-projektet. Det står inte klart att KUR är ett regeringsinitiativ utan snarare så ser deltagarna Försäkringskassan som den part som äger projektet. Detta mycket på grund av att det är Försäkringskassan som administrerar ansökan och hanterar pengarna.

Det kan finnas nackdelar med föreställningen om att KUR är Försäkringskassans projekt. Det skapar inte samma tyngd i projektet om det upplevs vara initierat av en myndighet i jämförelse med ett projekt som initierats av regeringen.

Otydligt syfte och mål med KUR 2

Flertalet upplever sig inte kunna se något tydligt syfte och tydlig målsättning med KUR 2. Om inte syftet och uppdraget är känt så kan det vara svårt som deltagare att kunna bidra och engagera sig fullt ut. Syftet och målsättningen med KUR bör vara tydligare beskrivet och förväntningarna på de som medverkar i KUR-projektet klart uttalade. Det är viktigt att det framgår att det finns två syften med KUR d v s gemensamma kunskapssatsningar samt plan för samverkan. Idag är det inom KUR 2 stort fokus på kunskapssatsningarna och mindre på plan för samverkan. En förklaring till detta kan vara att kunskapssatsningar upplevs som någonting konkret och därför också lättare att ta sig an.

Inga riktlinjer för KUR-gruppernas sammansättning - högre chefer har uteblivit

Flertalet deltagare upplever att det inte har funnits några riktlinjer för KUR-gruppernas sammansättning. Grupperna har sett olika ut både i antal medverkande och beträffande vilka befattningar som suttit med i dessa. Flertalet menar att det oftast är fel nivåer som driver KUR- arbetet, vilket ökar risken för att arbetet med Kur rinner ut i sanden när projektet avslutas år 2016.

Gemensamt för de fyra orter som deltagit i undersökningen är att högre chefer inte upplevs ha prioriterat eller förstått betydelsen av medverkan i KUR. Deltagare betonar vikten av att få med den högsta ledningen för att samverkan ska kunna genomföra organisationerna fullt ut. Har inte den högsta ledningen intresse av samverkan så har inte de anställda det heller.

Inte uppmärksammat kravet på att ta fram en plan för samverkan

Ett direktiv i KUR 2 är att deltagarna ska ta fram en plan för samverkan. Detta upplevs inte av deltagarna som någonting som förmedlats tillräckligt tydligt och ingen har i dagsläget tagit fram någon sådan plan. Enbart på en ort nämns att de är på väg att skapa en plan för

samverkan. En förklaring till att detta inte uppfattats kan vara att deltagarna faktiskt inte har fått tydlig information. En annan kan vara att det rent känslomässigt känns svårt att ta fram en plan för samverkan. Det är lätt att förknippa plan för samverkan med någonting stort och krävande. De har inte fått någon vägledning i hur en sådan plan kan se ut. Här kan det behövas stöd och hjälp genom t ex en mall som visar hur en plan kan se ut och vad den kan innehålla.

Ingen gemensam bild av vad samverkan är

Begreppet samverkan upplevs som svårt och blandas ofta ihop med begrepp som samarbete och samordning. Flera ser vikten av en mer djuplodande diskussion kring innebörden och betydelsen av samverkan. Detta för att komma fram till vad begreppet innebär och betyder i förhållande till gruppen personer med psykisk ohälsa. En definition gör det tydligare hur man ska arbeta för att uppnå samverkan parterna emellan.

3. Möjligheter och hot inför framtiden

Deltagarna beskriver både möjligheter och hot i förhållande till KUR. Hoten måste undanröjas för att samverkan ska fortsätta att utvecklas och fördjupas.

MÖJLIGHETER	HOT
<ul style="list-style-type: none">• Fördjupa redan befintlig samverkan• Utveckla samverkan där samverkan inte finns idag• Skapa bättre strukturer för samverkan• Få en bättre helhetssyn på individen• och individens möjligheter• Skapa större rättssäkerhet och bättre bemötande i förhållande till målgruppen	<ul style="list-style-type: none">• Utan mer stimulansmedel finns risken för att KUR rinner ut i sanden• Samverkansstrukturer befast inte• Parterna halkar tillbaka till där de befann sig innan KUR

Möjligheter att utveckla samverkan som kommer individen till godo

Deltagarna ser många möjligheter med KUR. I möjligheterna ser man framförallt de konsekvenser KUR kan få beträffande samverkan parterna emellan. Dels så ser deltagarna en möjlighet till både en utveckling av samverkan där den inte funnits tidigare och en fördjupning av samverkan där samverkan fanns redan innan KUR. KUR möjliggör, med rätt förutsättningar, att strukturer för samverkan kan byggas. Genom en ökad samverkan skapas en helhetssyn i förhållande till individen och därmed ökar rättssäkerheten i förhållande till de personer de fyra parterna möter i sina professioner.

Risk för att KUR rinner ut i sanden utan ytterligare stimulansmedel

Men även hot definieras. Om effekterna av KUR ska bli långvariga eller inte avgörs av om KUR kommer att fortsätta som projekt. Detta antingen som ett fristående projekt som bekostas av regeringen eller som ett riktat projekt inom ramen för Samordningsförbundet och deras budget. Helt klart är dock att man måste fortsätta att jobba med KUR på ett eller annat sätt för att det inte på sikt ska rinna ut i sanden. Det behövs ett mer strategiskt och långsiktigt planerande av KUR för att projektet ska leva vidare.

Slutsatser

En fortsättning av KUR ett måste för långsiktighet och utökad samverkan

Det finns en stor risk för minskad samverkan om KUR upphör. Detta för att de fyra parterna då inte längre påminns om vikten av samverkan. KUR är både en påverkare och en möjliggörare. För att vidmakthålla en gemensam kunskapsbas och samverkan måste processen vara pågående. Nya kunskapssatsningar måste ske regelbundet och det måste tas fram en strukturell plan för samverkan.

”Jag gillar inte alls att KUR upphör. Då blir det så att man säger ”det här projektet körde vi för gruppen med psykisk ohälsa i två omgångar”. Jag tycker att det rör sig om så lite pengar så det borde staten ha råd med. De borde visa att det finns uthållighet i relation till målgruppen med psykisk ohälsa”.

Försäkringskassan

Fortsatta stimulansmedel behövs

För att kunna fortsätta jobba i KURs anda och med ett långsiktigt perspektiv så behövs stimulansmedel. Utan pengar uppstår stora svårigheter med fortsatta gemensamma kunskapssatsningar. Eventuellt kommer Samordningsförbunden att kunna bidra med pengar för en fortsättning men detta är väldigt osäkert.

Viktigt att följa dagens upplägg beträffande kunskapssatsningarna

Om gemensamma kunskapssatsningar kommer att fortgå är det viktigt att dessa drivs som idag d v s att man kombinerar föreläsningar med workshops som ger utrymme för diskussion och frågor. Det är i de olika workshopsen som frågor utvecklas och förståelsen för varandras uppgifter och sätt att resonera och tänka ökar.

Högre chefer bör finnas med i KUR-projektet i större utsträckning än idag

Om det kommer till ett KUR 3 så finns ett stort behov av att i högre utsträckning än idag få med de högre cheferna i arbetet med KUR. De högsta cheferna måste vara involverade för att samverkan ska få genomslag på alla nivåer i organisationen och för att samverkan ska bli förankrat och prioriterat i hela organisationen. Detta är ett måste för att nå fram till strukturell samverkan.

En större tydlighet beträffande syfte och mål med KUR behövs

Direktiven för KUR-projektet bör vara tydligare så alla har en gemensam utgångspunkt i arbetet med KUR. Syfte och målsättning måste vara förankrat hos samtliga. Vissa saker bör vara mer eller mindre tvingande och detta bör vara tydligt uttryckt. T ex kan det handla om KUR-gruppernas sammansättning där ett krav kan vara att högre chefsnivåer måste ingå samt att en plan/överenskommelse för samverkan måste skapas.

KUR- projektet bör drivas vidare inom Samverkansförbundens struktur

Samordningsförbunden bör ansvara för KUR så att detta projekt ingår i en redan befintlig struktur och handhas av en myndighet som har samverkan som sin huvudsakliga uppgift. Detta underlättar uppstart, organisation och genomförande och underlättar skapandet av en struktur för samverkan.

Stockholm den 16 november 2015

Augur

Lotta Tunved & Torri Jonsson